

Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingol University
Journal of Economics and Administrative Sciences

Cilt/Volume: 5, Sayı/Issue: 2
Yıl/Year: 2021, s. 41-64
DOI: 10.33399/biibfad.841013
ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307
Bingöl/Türkiye

Makale Bilgisi /Article Info

Geliş/Received: 15.12.2020 **Kabul/ Accepted:** 08.11.2021

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI ADAYLARININ MESLEKLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

A Research on the Attitude of Occupational Safety Specialist Candidates Towards Their Profession

Gökçe CEREV**
Bora YENİHAN***

Öz

Bu çalışmanın amacı iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmektir. Bireylerin mesleklerine karşı sahip olduğu tutumlar kariyerleri, verimlilikleri ve gelecekları açısından önemlidir. Genel olarak mesleklerine karşı olumlu tutumlara sahip bireyler daha başarılı bir meslek hayatına sahiptirler. İş güvenliği uzmanlarının da mesleklerine karşı tutumları hem bireysel gelişimleri hem de iş sağlığı ve güvenliği esaslarının başarılı bir şekilde uygulanması açısından önemlidir. Literatürde iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarına yönelik çalışma bulunmamaktadır. Çalışma literatürde bulunan eksikliğin giderilmesi için yapılmıştır. Çalışmada iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı sahip olduğu tutumların düzeyi nicel araştırma metodlarından anket yöntemi ile araştırılmıştır. İş güvenliği uzmanı adaylarının mesleki tutumları genel boyutla birlikte sevgi, değer ve uyum alt boyutlarında incelenmiştir. Çalışmada veriler SPSS 25.0 programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı yüksek olumlulukta tutumlara sahip olduğu, demografik özelliklerden cinsiyet ve medeni durumun mesleki tutumlara etkisi olmazken, yaş değişkeninin mesleki tutumlara etkide

* Bu çalışmanın etik kurul izni Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 23.10.2020 tarih 97132852/302.14.01 sayısı ile alınmıştır.

** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi İİBF, gokce.cerev@kocaeli.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9908-343X>

*** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi İİBF, bora.yenihan@kocaeli.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9413-6571>

bulunduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çalışma istekleri ve mesleklerinin ideal meslek olarak değerlendirmeleri ise mesleki tutumlarına olumlu yönde etkiye bulunmaktadır. Çalışma sonucunda iş güvenliği uzmanı adaylarının yüksek mesleki tutumlarının sürdürülebilirliğinin sağlanmasının önemli olduğu sonucu elde edilmiştir. İş güvenliği uzmanı mesleğinin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, özlük haklarının artırılması ve eğitim seviyesinin korunması olumlu mesleki tutumların sürdürülebilmesi için gerekli unsurlardır.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ve güvenliği, iş güvenliği uzmanı, meslek, tutum

Jel Kodu: L80; L84; L89

Abstract

The purpose of this study is to measure the attitudes of occupational safety specialist candidates towards their profession. Individuals' attitudes towards their profession are essential in terms of their career, productivity, and future. In general, individuals who have positive attitudes towards their profession have a more successful professional life. Occupational safety experts' attitudes towards their profession are important both for their individual development and for the successful implementation of occupational health and safety principles. There is no study in the literature on the attitudes of occupational safety specialist candidates towards their profession. The study was carried out to fill the gap in the literature. In the study, the level of attitudes of occupational safety specialist candidates towards their profession was investigated by the survey method, one of the quantitative research methods. The participants' occupational attitudes in general and in the sub-dimensions of love, value, and harmony were evaluated. As a result of the study, the data were stored into the SPSS 25.0 program. The data analysis revealed that occupational safety specialist candidates had high positive attitudes towards their profession, and that demographic characteristics such as gender and marital status did not affect attitudes, while the age variable was effective. Participants' willingness to work and their evaluation of their profession as their ideal profession positively affected their professional attitudes. As a result of the study, it was concluded that it is important to ensure the sustainability of the high professional attitudes of the occupational safety specialist candidates. Improving the working conditions of the occupational safety specialist profession, increasing personal rights and protecting the education level are necessary elements for maintaining positive professional attitudes.

Keywords: Occupational health and safety, occupational safety specialist, profession, attitude

Jel Codes: L80; L84; L89

1. Giriş

Çalışma kavramı geçmişten günümüze değişiklikler göstererek şekillenmiş olan bir kavramdır. Dünyada birçok konuda olduğu gibi çalışma kavramında da odak nokta insandır. İnsan çalışma eylemini yerine getirerek bireysel ve toplumsal varoluşunu gerçekleştirme yönünde girişimde bulunur. İnsanın iktisadi ve ekonomik anlamda çalışma kavramını yerine getirmesinde meslekler önemli araçlardır. İnsanlarla meslekler sürekli olarak etkileşim halinde bulunmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği de çalışmayla birlikte ortaya çıkan ve günümüzde önemi sadece çalışma alanlarında sınırlı kalmayan bir konudur.

İş güvenliği uzmanlığı uzun bir eğitimden sonra yasalarda belirtilen şartları yerine getiren kişilerin yetkilendirilmesi sonucu yapılan bir meslektir. Bireylerin mesleklerine yönelik tutumları yaptıkları işte başarılı olabilmeleri açısından önemli bir etkidir. İş güvenliği uzmanlarının mesleklerine yönelik tutumları öncelikli olarak iyi bir mesleki kariyer elde etmeleri açısından önemli olduğu kadar (Doğan ve Kekeç, 2014: 1422), çalışma ortamının artan kalitesi ile toplumsal fayda açısından da önemlidir (Türkay, 2015: 240). İş güvenliği uzmanı adaylarının mezun olduktan sonra çalışma hayatında üstlendikleri yetki ve sorumluluklar geniş kapsamlıdır (Köseoğlu, 2018: 177-179). Bu yetki ve sorumlulukların başarılı bir şekilde yerine getirilmesi için mesleklerine karşı sahip oldukları tutumlar önemli bir etkidir (Jackson ve Hayday, 1997:2 0-22). Bu çalışma iş güvenliği uzmanı adaylarının gelecekte mesleklerinde başarılı olabilmeleri için sahip oldukları mesleki tutumların ölçülmesi için yürütülmüştür. Çalışmada iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumları incelenmiştir.

2. Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın kavramsal çerçevesinin açıklanması konunun daha iyi kavranabilmesi açısından önemlidir. Bu bölümde çalışmayla ilgili kavramlar incelenmiştir.

Meslek kelime olarak Arapça kökenli olmakla birlikte sözlük anlamı sisteme dayalı bilgi ve tecrübeler neticesinde bir eğitim süreci sonucunda ortaya çıkan, para kazanmak amacıyla kurallarla yapılan iş olarak ifade edilmektedir (<https://sozluk.gov.tr>). Meslek kavramı insanlar açısından oldukça önemli bir kavramdır. Meslekler çalışmanın iktisadi boyutunu şekillendirirken bireylerin yaşantılarına da yön vermektedir. Meslek; mal ve hizmet üreterek para kazanmak için yapılan, zamanla ve sistematik olarak belirli eğitimlerle becerilere dayalı olarak şekillenen ve toplum tarafından genel kuralları şekillendirilen bir kavramdır (Eryetiş, 2016: 9; Karadağ, 2002: 5; Kuzgun, 2000: 183). Meslekler insanlığın tüketimle ilgili yaklaşımları sonucunda ortaya çıkmış ve tarihsel süreç içerisinde önemini kaybetmeden farklı boyutlarda şekillenmiştir.

Latince kökenli “*Habitus*” kelimesinden türemiş olan tutum, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Tutulan yol, tavır” anlamını ifade etmektedir (<https://sozluk.gov.tr>). Tutum ortak kullanılan bir dilin parçası olarak açıklanabildiği gibi kişinin bir olay için nesnelere ya da konular karşısında durum alma biçimi olarak da açıklanmaktadır (Hogg ve Vaughan, 2011: 148; Tolan, 1983: 382). Tutumun özünde kişinin ortaya çıkan durumlar karşısında sergilediği hareket tarzı bulunmaktadır (Daft ve Noe, 2001:110) ve tutumun ortaya çıkmasına etki eden bazı nedenler vardır. Bu nedenler;

- Zihinsel nedenler
- Fizyolojik nedenler
- Ailevi nedenler
- Çevresel nedenler
- İletişim nedenleri şeklinde açıklanabilir (Güney, 2000: 54).

Bireylerin tutumlarının hayatlarında büyük önemi vardır. Tutumlar bireylerin sosyal davranışlarını şekillendirdiği gibi, bugünlerine ve yarınlarına da yön verirler. Bireylerin duygu, düşünce ve davranışları tutumları ile şekillenir (Kağıtçıbaşı, 1999: 128). Tutumlarla birlikte bireyin etrafına karşı duyguları şekillenir ve gelişir (Robbins, 1994: 88). Bireyler bazı durumlarda tutumlarının tam olarak farkında olmaya bilirlir. Bireylerin tutumları, davranışları ve inançları arasında ciddi bir etkileşim vardır.

Bireyin tutumu kendisine veya çevresindeki herhangi bir olaya karşı olabildiği gibi, özellikle zihinsel, duygusal ve davranışsal tepkilerini ortaya çıkarmaktadır (İnceoğlu, 2000: 5). Bireyin tutumu içinde olumlu ve olumsuz yönler bulunabilmektedir. Tutumlar bireyin eğilimlerini ortaya koyma yöntemi olarak ortaya çıkarken özellikle bireyin duygu, düşünce bütünlüğü ile şekillenmektedir (Ülgen, 1997: 88). Tutumlar bazı durumlarda tam olarak ortaya çıkmasa da bireyin davranışları ile de tahminde bulunulabilir (Çetin, 2006: 23; Kuo ve Naoi, 2015: 101). Bireyin önemli bir tutumu da mesleğine yöneliktir. Birey açısından meslek hayatını sürdürebilmesi için en önemli etkendir ve neredeyse tüm yaşantısını şekillendiren bir kavramdır. Bireylerin mesleklerine yönelik tutumları mesleklerindeki başarısını etkilemektedir. Bireylerin mesleklerine yönelik yaklaşımlarını şekillendiren meslek tutumu, kişinin mesleki başarısı kadar iş gördükleri örgütlerde bağlılık, sadakat, stres, tatmin gibi konularında ortaya çıkışını etkiler (Vigoda-Gadot ve Kapun, 2005: 258; Bozeman vd., 2001: 500).

Bireyin meslek tutumları özellikle bireysel duygular içinde iş tatminini etkileyen önemli bir faktördür. İş tatmini bireyin yaptığı işi olumlu bir şekilde kabullenmesini ortaya çıkarırken, olumlu meslek tutumları ile gelişir (Can, Aşan ve Aydın, 2006: 95; Miller, Rutherford ve Kolodinsky, 2008: 218). Meslek tutumları bireyin çalıştığı örgüt hakkında sahip olduğu duygu, düşünce ve inançların toplamı olarak şekillenmektedir. Bireyin sahip olduğu tutumlar ile meslek tutumları arasında doğrudan bağlantı bulunmaktadır.

İnsanların çalışarak iş ve mesleklerini icra etmeleri iş sağlığı ve güvenliğinin ortaya çıkmasında ilk etkendir. İş sağlığı ve güvenliği kavramı günümüzdeki modern tanımlamasına sanayi devrimi sonrası üretim araç ve modellerinde meydana gelen değişimden sonra kavuşmuştur. İş sağlığı ve güvenliği iki ayrı kavramın bir araya gelmesinden oluşmuştur. Bu kavramlardan İş Sağlığı yapılan tüm işlerde çalışanların sağlık durumlarının bozulmasını engellemek ve fiziksel ruhsal durumlarına uygun işlere yerleşmesini sağlamak için işin insana, insanın da işe uyumlu şekle gelmesini sağlamak olarak tanımlanır (Gerek, 2000: 3). İş güvenliği kavramı işin yapılması sırasında çalışanların ortaya çıkan risklerden ve sağlık açısından tehdit oluşturabilecek tehlikelerin azaltılarak ortadan kaldırılmasına yönelik

yapılan faaliyetler bütünü olarak tanımlanır (Horozoğlu, 2017: 266). İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı ise Uluslararası Çalışma Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından çalışanların tamamının sağlıklarının, çalışma koşullarının en iyiye çıkarılmasıyla birlikte toplumsal refahın artırılarak çevrenin olumsuz şartlardan etkilenmesini önlemek amacıyla uygulanan süreçlerin bütünü olarak tanımlanmıştır (www.ilo.org.; Namal, 2020: 22).

Günümüzde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili uygulamaların kaliteli ve verimli bir şekilde yerine getirilmesinde belirleyici olan unsur iş güvenliği uzmanlarıdır (Demircioğlu, 2006: 11; Tekin 2008: 35). İş güvenliği uzmanları işletmelerde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alanlarda görev yapmak için ilgili kurumlar tarafından yasal yetki verilmiş ve gerekli belgelere sahip kişi olarak tanımlanmaktadır (Namal, 2020: 22; Sarıipek, 2018:61). Türkiye’de iş güvenliği uzmanı için gerekli yasal düzenlemeleri ve yetkilendirmeleri yapan kurum Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıdır. İş güvenliği uzmanı olabilmek için yerine getirilmesi gereken özel şartlar bulunmaktadır ve bu şartlar eğitim ile nitelik olarak iki başlıkta ifade edilmektedir. İş güvenliği uzmanları almış oldukları belgelerin uygun olduğu tehlike sınıfında bulunan işletmelerde görev yapmaktadırlar (Resmi Gazete 28512).

3. Literatür Taraması

Bireyin mesleğine yönelik tutumu tüm hayatını şekillendiren bir durumdur. Mesleklere yönelik araştırmalar dinamik bir yapıdadır ve bu araştırmalar meslek özelliklerinin, değerlerinin ve faktörlerinin ekonomi ile ilişkisi üzerine yoğunlaşmaktadır (Audretsch, 2007: 154). Literatürde bireylerin mesleklerine yönelik tutumları üzerine farklı çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde;

Harbalıoğlu ve Ünal (2014), aşçılık mesleği adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmek için Süleyman Demirel Üniversitesi’nde aşçılık programı eğitimi gören 158 öğrenci üzerinde araştırma yapmışlardır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada anket ölçme aracı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin aşçılık mesleğine uyarlanmış şekli kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda aşçı adayların cinsiyet değişkeni ile mesleki tutum arasında istatistiksel

yönden anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda aşçılık mesleği adaylarının mesleklerinin kendilerini maddi ve manevi yönden tatmin edeceğini, tecrübelerinin artmasıyla birlikte mesleklerine olan bağlılıklarının artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Tarhan, Kılıç ve Yıldız (2016), hemşirelerin mesleklerine yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişki düzeyinin tespitine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın örneklem boyutunu Ankara Gülhane Tıp Fakültesi'nde 156 hemşire oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu kullanılmıştır. Araştırmada anket ölçme aracı olarak meslekte profesyonel tutum envanteri ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda meslek tutumları ile mesleğe yönelik profesyonellik eğilimleri arasında pozitif bir ilişki bulunulmuştur. Mesleğine karşı olumlu tutumlara sahip olan, mesleklerini seven hemşirelerin mesleki profesyonellik düzeyleri daha yüksek düzeyde tespit edilmiştir.

Güleçen, Cüro ve Semerci (2008), öğretmen meslek lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek için Elazığ, Batman, Mardin ve Diyarbakır Anadolu Öğretmen Lisesinde eğitim alan 1096 öğrenci üzerinde araştırma yapmışlardır. Araştırmalarında nicel araştırma yöntemlerinden anket metodunu uygulamışlardır. Anket ölçme aracı olarak öğretmenlik mesleği tutum ölçeği kullanmışlardır. Araştırmalarının sonucunda katılımcıların öğretmen meslek liselerini öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlarından dolayı seçmedikleri daha iyi eğitim verdikleri için tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Abanoz (2019), din eğitimci ve öğreticilerinin mesleki tutumları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek için İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Diyarbakır, Samsun ve Erzurum illerinde öğretim elemanları, meslek dersleri öğretmenleri ve din görevlileri üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Anket ölçme aracı olarak tükenmişlik envanteri ölçeği ve öğretmenlik mesleği tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda mesleki tutumlar ile tükenmişlik arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Orhan (2013), öğretmen adaylarının mesleki tutumlarıyla iş doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İzmir’de 203 aday öğretmen üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Anket ölçme aracı olarak mesleki tutum ölçeği ve iş doyum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda aday öğretmenlerin mesleki tutumlarının olumlu düzeyde olduğu tespit edilirken, demografik özelliklerine göre mesleki tutumlarda farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmada aday öğretmenlerin mesleki tutumları ile iş doyumunu arasında pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Doğan ve Çoban (2009), öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Eğitim fakültesi öğrencisi 321 aday öğretmen üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Araştırmada anket ölçüm aracı olarak öğretmenlik mesleği tutum ölçeği ve Beck kaygı envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının olumlu düzeyde mesleki tutuma sahip olduğu ve mesleki tutum ile kaygı arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç (2014), aşçılık adayı öğrencilerinin mesleki tutum düzeylerini tespit etmek için Afyon, Aydın, Bolu ve Muğla illerinde araştırma yapmışlardır. 250 aşçı adayı üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Araştırmada anket ölçme aracı olarak mesleki tutum ölçeği kullanılmışlardır. Araştırma sonucunda aşçı adayı öğrencilerin cinsiyet, yaş demografik özellikleri ile mesleki tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Küçük (2012), müzik öğretmenlerinin mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmek için araştırma yapmıştır. 50 müzik öğretmeni üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Araştırmada anket ölçme aracı olarak mesleki tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmenlerinin mesleklerine yönelik olumlu düzeyde tutuma sahip olduğu ve çalışılan kurum türünün mesleki tutumda anlamlı fark yarattığı tespit edilmiştir.

Çapri ve Çelikkaleli (2008), öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını demografik değişkenlere göre araştırmışlardır. Eğitim ve

teknoloji fakültesinde eğitim gören 250 öğretmen adayı üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Araştırmada anket ölçme aracı olarak öğretmenlik mesleki tutum ölçeği ve aday öğretmenin kendine ilişkin yeterlilik algısı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip olduğu, cinsiyet faktörünün önemli bir tutum değişkeni olduğu tespit edilmiştir.

Aslan ve Akyol (2006), öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları ile mesleki benlik saygısını incelemişlerdir. Eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği öğrencisi 120 öğretmen adayı üzerinde yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden anket metodu tercih edilmiştir. Araştırmada anket ölçüm aracı olarak öğretmenlik mesleği tutum ölçeği ve mesleki benlik saygı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının olumlu düzeyde mesleki tutuma sahip olduğu, demografik değişkenlerin benlik saygısı üzerinde anlamlı farklılık yarattığı tespit edilmiştir.

Literatürde yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde farklı meslek grubu adaylarının ve mensuplarının mesleki tutum düzeylerinin incelendiği gözlemlenmiştir. Literatürde iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik çalışma tespit edilmemiş daha çok iş güvenliği uzmanlarının çalışma koşulları ve çalışma psikolojileri üzerine yapılan çalışmalar tespit edilmiştir. Bu çalışma literatür de iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleki tutum düzeylerini ölçmeye yönelik yapılan önemli bir çalışma olarak yer alacaktır.

İş güvenliği uzmanı adayları lisans ve ön lisans mezunu mühendis, müfettiş, tekniker, teknik personel vb. meslek grupları içinden gelmektedir. İş güvenliği uzmanı adaylarının çalışabilecekleri meslek mevcut bulunurken iş güvenliği uzmanlığı gibi farklı bir meslekte uzmanlaşma isteğinde bulunmaları meslek tutumlarının ölçülmesinin önemini şekillendirirken; bu çalışma özellikle iş güvenliği uzmanlarının mesleki kalitelerinin ve verimliliklerinin artması ve literatürdeki sınırlı çalışmaların desteklenmesi bağlamında alana katkı sağlayacaktır.

4. Araştırmanın Metodolojisi ve Bulgular

Çalışmada iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarının tespit edilmesi için nicel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, yöntemi ve bulguları aşağıda verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bireylerin mesleklerinin sadece çalışma hayatı boyutuyla ele alınması dar bir yaklaşımdır. Meslekler geniş anlamda bireylerin yaşantılarına, sosyal ve ekonomik konumlarına, toplum içindeki statülerine yön veren ve hayatlarının merkezinde olan önemli bir olgudur (Koytak, 2020: 9-10; Steiner 2013:12-12). Bireyin mesleğinde başarılı olması, yaptığı mesleği verimli ve kaliteli şekilde yerine getirmesi mesleklerine karşı sahip oldukları tutumlarla şekillenmektedir (Alkhateeb 2013: 4; Babu ve Raju 2013: 5). Mesleklerine karşı tutumların olumlu düzeyde olması bireylerin daha başarılı olmasında önemli bir etkidir. Bu bağlamda iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutum düzeyinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın araştırma soruları;

- İş güvenliği uzmanı adaylarının meslek tutumları hangi düzeydedir?
- İş güvenliği uzmanı adaylarının meslek tutumları alt boyutları hangi düzeydedir?
- İş güvenliği uzmanlarının demografik özelliklerinin meslek tutumlarına etkisi hangi düzeydedir?

4.2. Araştırmanın Yöntemi, Etiği ve Değerlendirme Kriterleri

İş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarının araştırıldığı bu çalışmada araştırma yöntemi olarak nicel araştırma yöntemlerinden "anket" metodu uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan anket iki bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm katılımcıların demografik yapısını tespit etmek amacıyla altı sorudan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümü Çetin (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği" sorularının iş

güvenliği uzmanlığına yönelik uyarlanmış şekli kullanılmıştır. Beşli likert tür olan ölçek toplam otuz beş sorudan oluşmaktadır. Ölçek mesleğe yönelik tutumları üç alt boyutta incelemektedir. Bu boyutlar "sevgi", "değer" ve "uyum" şeklindedir.

Ölçekte bulunan soruların 15'i olumsuz 20'si olumlu şekildedir. Ölçek "Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Olumsuz cümleler kesinlikle katılmıyorum seçeneğinden kesinlikle katılıyorum seçeneğine doğru "5,4,3,2,1", olumlu cümleler kesinlikle katılıyorum seçeneğinden kesinlikle katılmıyorum seçeneğine doğru "5,4,3,2,1" şeklinde puanlanmıştır. Çalışmanın tüm boyutlarının değerlendirilmesi ortalama puanlar üzerinden 0-1 puan arası çok düşük düzey, 1,01-2 puan arası düşük düzey, 2,01-3 puan arası orta düzey, 3,01-4 puan arası yüksek düzey, 4,01-5 puan arası çok yüksek düzey olumlu mesleki tutum olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan (Tarih: 23.10.2020, Sayı: 97132852/302.14.01) gerekli yasal izinler alınmış ve çalışma etik kurallar çerçevesinde sürdürülmüştür.

4.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Yüksek maliyet ve zaman kısıtlılığı göz önünde bulundurulduğunda araştırmanın evrenini Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği yüksek lisans programında kayıtlı 113 iş güvenliği uzmanı adayını oluşturmaktadır¹.

Örneklem seçilirken evren içinden rastlantısal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmanın örneklem boyutunu 108 katılımcı oluşturmakta ve örneklem boyutu evren düzeyinde yeterli olup veriler %98 güven düzeyinde +/-2,37 hata payı ile kabul edilebilir seviyededir.

¹ Evren sayısına göre örnek büyüklüğü $n=N t^2 p q/d^2 (N-1) +t^2 p q$ formülüyle hesaplanır (Baş, 2008: 87)

4.4. Araştırmanın Güvenilirliği, Geçerliliği ve Sınırları

Araştırmanın güvenilirliği için verilere Cronbach's Alpha testi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin toplam Cronbach Alpha katsayısı 0.913 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirliği sevgi boyutunda 0.907, değer boyutunda 0.918, uyum boyutunda ise 0.906 tespit edilmiştir.

Anket sorularının faktör analizine uygunluğu Kaiser Meyer Olkin testi ve Bartlett's testi ile doğrulanır. KMO değeri 0.50 ve üzeri olması Bartlett's Testinin de $p < 0.001$ düzeyinde olması gerekmektedir (Field, 2000: 172). Araştırma verilerinin geçerliliği için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerini 0.84 ve Bartlett testi sonucu ise ($p < 0.01$) düzeyinde anlamlı olarak tespit etmişlerdir. Sonuçlar verilerin faktör analizine uygun olduğunu kanıtlamıştır. Anketin faktör analizi sonucunda toplam varyansın 0.87 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Faktörlerin toplam varyansının 0.50 ve üzeri olması geçerlilik teşkil etmekte ve değişkenler anlamlılık kazanmaktadır (Büyüköztürk, 2002: 472-473).

Araştırmanın sınırlılıkları;

- Araştırmaya katılımcıların objektif bir şekilde cevap verdiği kabul edilmiştir.
- İklim, coğrafi şartlar, ekonomik koşullar ve zaman kısıtlılığı nedeniyle araştırma Elazığ ili ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırmanın konusunu oluşturan mesleki tutum kişiye göre değişen bir durumdur.

4.5. Araştırmanın Bulguları

Araştırmanın anketleri öncelikle SPSS 25.0 programına aktarılmıştır. Aktarılan veriler öncelikle işlenebilir duruma getirilmiştir. Veriler katılımcıların demografik özellikleri, mesleklerine yönelik tutumları ve demografik özellikleri ile meslek tutumları arasındaki ilişki yönünden incelenmiştir.

4.5.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 1 verilerine göre katılımcıların %40.7'si (44 kişi) kadın, %59.3'ü (64 kişi) erkektir. Katılımcıların cinsiyete göre katılımı genel işgücü verileriyle birlikte değerlendirildiğinde işgücüne katılım oranı ve istihdamın cinsiyete göre dağılımıyla benzer veriler içermektedir. Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde %31.5'i evli (34 kişi),

%74'ü bekar (74 kişi) olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun bekar olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların yaş dağılımını değerlendirdiğimizde %46.3'ü (50 kişi) 26-32 yaş aralığında, % 32.4'ü (35 kişi) 18-25 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. İş güvenliği uzmanı adaylarının lisans mezunu olması yaş grubunun 18-32 yaş aralığında ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Tablo 1: İş Güvenliği Uzmanı Adaylarının Demografik Özellikleri

Değişkenler		F	(%)
Cinsiyet	Kadın	44	40.7
	Erkek	64	59.3
Medeni Durumu	Evli	34	31.5
	Bekâr	74	59.3
	Diğer	0	0.0
Yaş	18-25	35	32.4
	26-32	50	46.3
	33-39	17	15.7
	40-46	6	5.6
İSG Uzmanı Olarak Çalışacak Mısınız?	46+	0	0.0
	Evet	87	80.6
	Hayır	21	19.4
İSG Uzmanı olmak idealiniz mi?	Evet	79	73.1
	Hayır	29	26.9

İş güvenliği uzmanı olmak için öncelikle mühendislik, tekniker ve teknisyen olmakla birlikte iş müfettişi ve yönetmelikte belirtilen diğer mesleklerin yeterliliklerini yerine getirmek şarttır. İş güvenliği uzmanı adaylarının işgücü piyasalarında yapabilecekleri nitelikli işler mevcuttur. İş güvenliği uzmanlığı katılımcılar açısından alternatif bir iş olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda katılımcılara eğitimi bitirdikten sonra iş güvenliği uzmanı olarak çalışacak mısınız önermesi yönlendirilmiştir. Katılımcıların %80.6'sı mezun olduktan sonra iş güvenliği uzmanı olarak çalışacağını ifade etmiştir. Katılımcılara yönlendirilen diğer bir önerme iş güvenliği uzmanlığının ideal mesleğiniz midir önermesidir. Katılımcıların %73.1'i iş güvenliği uzmanlığının ideal meslekleri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun ideal meslekleri ve kariyer planları iş güvenliği uzmanlığı olduğu için bu mesleği tercih etmişlerdir.

4.5.2. Katılımcıların Mesleklerine Yönelik Tutumları

Katılımcıların mesleklerine yönelik tutumları genel tutum düzeyiyle birlikte alt boyutları olan sevgi, değer ve uyum boyutunda

da değerlendirilmiştir. Katılımcıların mesleklerine yönelik tutum düzeylerinin verileri Tablo 2’de ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Tablo 2: Katılımcıların Mesleklerine Yönelik Tutum Verileri

	N	Mean	Ss
Sevgi Boyutu	108	3.91	0.784
Değer Boyutu	108	3.25	0.941
Uyum Boyutu	108	4.01	0.874
Genel Tutum Düzeyi	108	3.69	0.987

Tablo 2 verilerine göre katılımcıların mesleklerine yönelik genel tutum düzeyi ortalamanın üzerinde 3.69 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu durum katılımcıların mesleklerine yönelik yüksek olumlu düzeyde tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Güleçen, Cüro ve Semerci (2008) yaptıkları çalışmada öğretmen meslek lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını orta düzeyde, Orhan (2013) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının mesleklerine tutumlarını yüksek düzeyde tespit etmiştir. Çalışma sonucu elde edilen ortalama ile Güleçen, Cüro ve Semerci (2008) ile Orhan’ın (2013) çalışmaları benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Çalışmada iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı tutumlarının yüksek olumluluk düzeyinde olmasının önemli nedenlerinden biri katılımcıların alternatif meslekleri olduğu halde büyük çoğunluğunun kendi isteği ile bu mesleği tercih etmesidir.

Katılımcıların mesleklerine karşı tutumların alt boyutları incelendiğinde tüm alt boyutlarda yüksek olumlu tutum düzeyinde oldukları tespit edilmiştir. Alt boyutlardan sevgi boyutu 3.91 ortalama, değer boyutu 3.25 ortalama, uyum boyutu ise 4,01 ortalama puan düzeyinde tespit edilmiştir. En yüksek düzey uyum boyutunda gerçekleşirken, en düşük düzey değer boyutunda meydana gelmiştir. Çalışmanın sonuçları literatürde yapılan çalışmalar (Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç 2014; Çapri ve Çelikkaleli 2008) ile benzer sonuçlar göstermektedir.

4.6. Katılımcıların Demografik Özellikleri ile Meslek Tutumları Arasındaki İlişki

Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların demografik özellikleriyle meslek tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Verilerin

değerlendirilmesinde değişkenlere t-test ve tek yönlü Anova analizi uygulanmış ve veriler tablo üzerinden yorumlanmıştır.

Verilere t-testi ve tek yönlü Anova testi uygulanmadan önce verilerin uygunluğu için normallik ve homojenlik değerleri kontrol edilmiş, verilerin skewness ve kurtosis değerleri kabul edilebilir aralıkta, homojenliği $p>0.005$ 'den büyük elde edilerek varyanslar homojen bulunmuştur.

Tablo 3: Katılımcıların Cinsiyete Göre Meslek Tutumlarının Verileri

Mesleki Tutum Boyutları	Kadın			Erkek			t
	N	m	Ss	N	m	Ss	
Sevgi Boyutu	44	3.81	0.56	64	3.98	0.67	-1.394
Değer Boyutu	44	3.25	0.47	64	3.26	0.69	-0.480
Uyum Boyutu	44	4.02	0.72	64	4.00	0.66	-1.982
Genel Tutum	44	3.64	0.49	64	3.72	0.53	-0.748

Tablo 3'e göre verilere uygulanan t testi sonucunda katılımcıların genel mesleki tutum, mesleki tutumların alt boyutları olan sevgi boyutu, değer boyutu ve uyum boyutunda $p<0.05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet özelliği katılımcıların mesleklerine karşı olan tutumlarını etkileyen bir faktör değildir. Tablo verileri genel olarak değerlendirildiğinde elde edilen istatistiksel sonuçlar birbirine yakın değerlerde oluşmuştur. Sevgi boyutunda kadınlarda 3,81 olarak meydana gelen tutum düzeyi erkeklerde 3.98 olarak gerçekleşmiştir. Değer boyutunda kadınlarda 3.25 düzeyinde meydana gelen meslek tutumu erkeklerde 3.26 düzeyinde gerçekleşmiştir. Uyum boyutunda ise kadınlarda 4.02 düzeyinde meydana gelen meslek tutumu erkeklerde 4.0 düzeyinde gerçekleşmiştir. Literatürde yapılan çalışmalarda (Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç 2014; Çapri ve Çelikkaleli 2008) benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumları ile mesleki tutumları arasındaki ilişkinin verileri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Medeni Duruma Göre Meslek Tutumlarının Verileri

Mesleki Tutum Boyutları	Evli			Bekar			t
	N	m	Ss	N	m	Ss	
Sevgi Boyutu	34	4.05	0.61	74	3.85	0.62	-1.563
Değer Boyutu	34	3.21	0.58	74	3.26	0.60	-0.397
Uyum Boyutu	34	3.94	0.73	74	4.04	0.66	-0.688
Genel Tutum	34	3.72	0.52	74	3.67	0.51	-0.445

Tablo 4 verilerine göre katılımcıların genel mesleki tutum, mesleki tutumların alt boyutları olan sevgi boyutu, değer boyutu ve uyum boyutunda $p<0.05$ seviyesinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Evli katılımcıların genel tutum düzeyi 3.72, sevgi boyutu 4.05, değer boyutu 3.21, uyum boyutu 3.94 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bekar katılımcıların genel tutum düzeyi 3.67, sevgi boyutu 3.85, değer boyutu 3.26, uyum boyutu 4.04 düzeyinde gerçekleşmiştir. Literatürde yapılan çalışmalarda (Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç 2014; Çapri ve Çelikkaleli, 2008) benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Katılımcıların yaş grubu durumları ile mesleki tutumları arasındaki ilişkinin verileri Tablo 5'de verilmiştir. İş güvenliği uzmanı adaylarının yaş grupları bağlamında mesleklerine yönelik tutumlarını tespit etmek için One Way Anova testi uygulanmış ve $p<0.05$ seviyesinde 0.03 Sig. sonucu bulunmuştur. İş güvenliği uzman adaylarının yaş değişkenine göre gruplar arasında anlamlı farklılık sonucu ortaya çıkmıştır. Farklılığı belirlemek için yapılan Bonferroni testiyle $p<0.05$ düzeyinde grupların tespiti yapılmıştır. Yapılan testler sonucunda en olumlu meslek tutumunun genel ve alt boyutlar bağlamında 33-39 yaş aralığında olmakla birlikte bu yaş aralığında ki iş güvenliği uzmanı adaylarının 40-45 yaş aralığında olan iş güvenliği uzmanı adaylarına göre daha yüksek düzeyde olumlu genel boyut meslek tutumuna sahip olduğu tespit edilmiştir. 33-39 yaş grubu iş güvenliği uzmanı adaylarının sevgi ve uyum alt boyutunda 40-45 yaş grubu iş güvenliği uzmanı adaylarına göre, 18-25 yaş grubu iş güvenliği uzmanı adaylarının uyum alt boyutunda 40-45 yaş aralığı iş güvenliği uzmanı adaylarına göre daha yüksek düzeyde olumlu mesleki tutumlarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Yaş Durumuna Göre Mesleki Tutum Verileri

Mesleki Tutum	18-25 Yaş (a) (n=35)		26-32 Yaş (b) (n=50)		33-39 Yaş (c) (n=17)		40-45 Yaş (d) (n=6)		Fark Olan Gruplar
	M	Ss	M	Ss	M	Ss	M	Ss	
Sevgi Boyutu	3.88	0.74	3.86	0.57	4.26	0.43	3.57	0.45	c-d
Değer Boyutu	3.25	0.77	3.21	0.59	3.31	0.38	3.38	0.44	
Uyum Boyutu	4.03	0.68	3.97	0.71	4.26	0.56	3.46	0.45	c-d a-d
Genel Tutum	3.68	0.61	3.66	0.51	3.89	0.26	3.41	0.34	c-d

Literatürde yapılan farklı çalışmalarda (Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç 2014, Harbalıoğlu ve Ünal 2014) yaş değişkeninin mesleki tutumları etkilediği sonucu tespit edilmiştir. Çalışmada özellikle orta üst yaş gurubu meslek adaylarının bu şekilde çıkması iş güvenliği uzmanı adaylarının çoğunun farklı meslekler yaparken kendi istekleri ile bu mesleğe yönelmelerinin sonucu olduğu değerlendirilebilir.

Tablo 6’da katılımcılara yönlendirilen “İş güvenliği uzmanı olarak çalışacak mısınız?” ve “İş güvenliği uzmanı olmak idealini mi?” önermelerinin meslek tutumlarıyla ilişkisinin verileri sunulmuştur. Verilere uygulanan t testi sonucunda katılımcıların genel mesleki tutum, mesleki tutumların alt boyutları olan sevgi boyutu, değer boyutu ve uyum boyutunda $p<0.05$ seviyesinde farklılıklar tespit edilmiştir. İş güvenliği uzmanı olarak çalışacak olan adaylarla, iş güvenliği uzmanlığını ideal meslekleri olarak gören adaylar daha yüksek olumluluk düzeyinde mesleki tutuma sahiptir. Mesleki tutumların alt boyutlarının verilerini değerlendirdiğimizde iş güvenliği uzmanı olarak çalışmak isteyen adayların sevgi boyutu ve uyum boyutunda çalışmak istemeyen adaylara göre daha yüksek olumlu tutum düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. İş güvenliği uzmanını ideal mesleği olarak gören adayların mesleki tutum alt boyutlarından uyum boyutu ideal mesleği olarak görmeyen adaylara göre daha olumlu seviyededir.

Tablo 6: Katılımcıların İSG Uzmanı Olma Beklentilerinin Meslek Tutumlarına Etkisi Verileri

Mesleki Tutum Boyutları	N	Evet		Hayır			
		m	Ss	N	m	Ss	
İSG Uzmanı olarak çalışacak mısınız?	Sevgi Boyutu	87	4.29	0.52	21	3.82	0.33
	Değer Boyutu	87	3.52	0.63	21	3.18	0.57
	Uyum Boyutu	87	4.37	0.47	21	3.91	0.78
	Genel Tutum	87	4.00	0.58	21	3.61	0.67
İSG Uzmanı olmak idealiniz mi?	Sevgi Boyutu	79	3.94	0.89	29	3.85	0.74
	Değer Boyutu	79	3.27	1.01	29	3.26	0.87
	Uyum Boyutu	79	4.03	0.77	29	3.82	0.54
	Genel Tutum	79	3.71	0.72	29	3.64	0.47

Kişilerin mesleklerine karşı sahip oldukları çalışma istekleri ile mesleklerine bakış açıları meslek tutumları üzerinde etkiler meydana getirmektedir. Mesleklerine karşı olumlu düşüncelere sahip olan bireylerin daha olumlu tutumlara sahip olduğu literatürde yapılan çalışmalarla da (Kurnaz, Kurnaz ve Kılıç 2014; Çapri ve Çelikkaleli 2008) tespit edilmiştir.

5. Sonuç

İş sağlığı ve güvenliğinin çalışma ve toplumsal hayattaki önemi her geçen gün artmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği esaslarının uygulanmasında ortaya çıkan eksikliklerin meydana getirdiği olumsuz etkiler hem çalışanları, işletmeleri hem de toplumun genelini etkilemektedir. İş sağlığı ve güvenliğinin ortaya çıkan bu geniş etki alanı iş güvenliği uzmanlarının önemini de artırmıştır. İş sağlığı ve güvenliği uygulama esaslarının yerine getirilmesinde önemli ölçüde belirleyici unsurlarından biri de iş güvenliği uzmanlarıdır.

Bireylerin mesleklerine karşı sahip olduğu tutumlar mesleki kariyerlerini etkileyen önemli bir etkidir. Çalışma hayatının önemli bir parçası olan iş güvenliği uzmanlarının mesleklerine karşı olumlu tutumlara sahip olması kalitelerini, niteliklerini ve verimliliklerini arttıracaktır. Bu çalışmada da iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı olan tutumlarının düzeyi genel düzey boyutu ve alt boyutlar bağlamında sevgi, değer ve uyum boyutlarında incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı sahip olduğu tutumun genel ve alt boyutlarının yüksek olumluluk düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. İş güvenliği uzmanı adaylarının demografik özelliklerinden cinsiyet ve medeni

durum değişkenin meslek tutumuna bir etkide bulunmadığı tespit edilirken, yaş değişkenin istatistiksel olarak farklılıklar meydana getirdiği belirlenmiştir. İş güvenliği uzmanlarının mesleklerinde çalışma isteği ve mesleklerini ideal meslek olarak düşünmeleri mesleki tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir.

İlgili kanunda belirtilen iş güvenliği uzmanı olabilme kriterleri göz önünde bulundurulduğunda iş güvenliği uzmanı adaylarının farklı mesleklere sahip olduğu değerlendirilebilir. Bu durum kendi istekleri ile bu mesleği seçmeleri kadar iş gücü piyasasının yapısından dolayı da mesleğe yönelmek zorunda kaldıkları sonucunu da ortaya çıkarmaktadır. İş güvenliği uzmanları açısından iş güvenliği mesleği kariyer aşamalarında vazgeçebilecekleri bir meslektir. Bu durum iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleklerine karşı olan tutumlarının önemini de artırmaktadır.

Çalışmada elde edilen sonuçlar gelecekte iş güvenliği uzmanlığı mesleğinin emek arz ve taleplerine yön verecek bulgulardır. İş güvenliği uzmanı adaylarının mesleki tutumlarının yüksek düzeyde olması iş güvenliği uzmanlığı mesleğinin işgücü piyasasında talep gören bir meslek olmasını şekillendirmektedir. Çalışma verilerinin sonuçları iş güvenliği uzmanı adaylarına yönelik ülke genelinde uygulanacak olan politikaların belirlenmesinde önem arz etmektedir. Çalışma aynı zamanda literatürde iş güvenliği adaylarına yönelik mesleki tutumla ilgili çalışmalara yön verecek ve örnek alınabilecek bir araştırmadır. Çalışma sonucunda ortaya çıkan olumlu yüksek düzeyde ki mesleki tutumun korunması iş güvenliği uzmanları, işletmeler ve toplum için önemlidir. Günümüzde iş güvenliği uzmanlarının çalışma hayatının vazgeçilmez bir unsuru olduğu göz önünde bulundurulduğunda iş güvenliği uzmanı mesleğinin mevcut sosyal, ekonomik ve yasal şartlarının korunması ve iyileştirilmesi mesleğin geleceğine ve özellikle mesleğe yönelik emek arz ve talebine etki edecektir. Gelecekte iş güvenliği mesleğine yönelik uygulanacak politikalarda iş güvenliği uzmanı adaylarının mesleki tutum düzeyleri göz önünde bulundurulması gereken önemli bir referanstır.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlık süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışmanın etik kurul izni Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 23.10.2020 tarihinde, 97132852/302.14.01 sayılı izinle alınmıştır. Çalışma etik kurallar çerçevesinde yazarların sorumluluğunda yürütülmüştür.

Yazar Katkıları: 1. Yazar çalışmada konunun belirlenmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve raporlama bölümlerinde katkı sağlamıştır. 2. Yazar konun belirlenmesi, literatür ve raporlama bölümlerinde katkı sağlamıştır. 1. Yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %55, 2. Yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %45 düzeyindedir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinde dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu'na ve sağladıkları katkılarında dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Kaynakça

- Abanoz, S. (2019). *Din Eğitimi ve Öğreticilerinin Mesleki Tutumları İle Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Aslan, D. & Akyol, A.K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60
- Alkhateeb, M.H. (2013). Attitudes towards teaching profession of education students in Qatar. *Comprehensive Psychology*, 9, 1-5
- Audretsch, D.B. (2007). *The Entrepreneurial Society*. Oxford: Oxford University Press.
- Babu, P.B. & Raju, M.S.J. (2013). Attitude of student teachers towards their profession. *International Journal of Social Science Interdisciplinary Research*, 2 (1), 1-6
- Baş, T. (2008). *Anket*. Ankara, 5. Baskı, Seçkin Yayınevi

- Bozeman, D.P., Perrewe, P., Hochwarter W. & Brymer R. (2001). Organizational politics, perceived control, and work outcomes: boundary conditions on the effects of politics. *Journal of Applied Social Psychology*, 31 (3), 486-503.
- Büyüköztürk, Ş., (2002). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 32, 470-483.
- Can, H., Aşan Ö. & Aydın, M. (2006). *Örgütsel Davranış*. Arıkan Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. İstanbul.
- Çapri B., & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53
- Çetin, Ş., (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 28-37
- Daft, R.L., & Noe, R.A. (2001). *Organizational Behavior*. Harcourt College Publisher, USA.
- Demircioğlu, A.M. (2006). *Ulusal ve Uluslar Arası Hukukta İş Güvenliği Uzmanlığı*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Doğan, T., & Çoban, E.A. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 157-168.
- Doğan, M., & Kekeç M.D. (2014). Önlisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almış Mezunların Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Örneği. 15. Ulusal Turizm Kongresi, 13-16 Aralık 2014, Ankara, (1422-1435).
- Eryetiş, M.V. (2016). Meslek seçimi ve rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*. 44, 1-19.
- Field, A. (2000). *Discovering Statistics Using SPSS for Windows*. Thousand Oaks, Sage Publications, New Delhi.

- Gerek, N. (2000). *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir.
- Güleçen, S., Cüro, E., & Semerci, N. (2008). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1)1, 139-157.
- Güney, S. (2000). *Davranış Bilimleri*. Nobel Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.
- Harbalıoğlu, M. & Ünal, İ. (2014). açılık programı öğrencilerinin mesleki tutumlarının belirlenmesi: ön lisans düzeyinde bir uygulama. *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1), 57-67.
- Hogg, M.A. & Vaughan, G.M. (2011). *Social Psychology* (6th Edition), Edinburgh Gate, Harlow: Prentice Hall.
- Horozoğlu, K. (2017). İş kazalarının iş sağlığı ve güvenliği açısından analizi. *Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 265-281
- İnceoğlu, M. (2000). *Tutum Algı İletişim*. Verso Yayıncılık. Ankara
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayınevi. İstanbul.
- Karadağ, A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 5(2), 1-8.
- Kurnaz, A., Kurnaz, A.H., & Kılıç, B. (2014). Ön lisans düzeyinde eğitim alan açılık programı öğrencilerinin mesleki tutumlarının belirlenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 41-61.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı-Kuramlar Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçük, P.D. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 151-161.
- Koytak, E. (2020). Meslek sosyolojisinde teorik yaklaşımlar. *Journal of Economy Culture and Society*. 61(1), 1-27.
- Kuo, J. & Naoi, M. (2015). Individual Attitudes. *The Political Economy of International Trade*. Ed. Martin L. Oxford University Press. Chapter 6. Page 99-119.

- Köseoğlu, Y. (2018). Türkiye’de iş güvenliği uzmanlarının hukuki statüsü ve öneriler. *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Editör Cerev G. ve Köseoğlu Y., Dora Yayınevi. Bursa.
- Miller, B.K., Rutherford, M.A., & Kolodinsky, R.W. (2008). Perceptions of organizational politics: A meta-analysis of outcomes. *Journal of Business and Psychology*, 22(3), 209-222.
- Namal, M.K. (2020). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Kavramsal Çerçevesi ve Tarihi Gelişimi. *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Editör: Arpat, B. ve Namal, K. M. Gazi Kitapevi. Ankara.
- Orhan, N. (2013). Aday Öğretmenlerin Mesleki Tutumları ve İş Doyumu Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı, İzmir.
- Robbins, S. (1994). *Örgütsel Davranışın Temelleri*. (Çev: Sevgi Ayşe Öztürk). ETAM Basım Yayın. Eskişehir.
- Sarıpek, B.D. (2018). İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkı ve İş Hukuku İlişkisi. *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Editörler Cerev G. ve Köseoğlu Y. Dora Yayınları. Bursa.
- Steiner, P. (2013). The role of professional culture in adult education: Profession as an open and dynamic concept. andragogic studies. *Journal for the Study of Adult Education and Learning*. 1(5), 9-22.
- Jackson, C. & Hayday, S. (1997). *Accountants with Attitude: A Career Survey of Women and Men in the Profession*. Sussex Univ., Brighton (England). Inst. for Employment Studies. ISBN: 1-85184-270-5. Grantham Book Services. England.
- Tarhan, G., Kılıç, D., & Yıldız, E. (2016). Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Güllhane Tıp Dergisi*, 58, 411-416
- Tolan, B. (1983). *Toplum Bilimlerine Giriş*, Savaş Yayınevi, 3. Baskı, Ankara.
- Tekin, B. (2008). İstihdam paketi ve iş güvenliği mühendisliğinin mevzuattaki yeri. *TMMOB, Mühendis ve Makine Dergisi*, 498(579), 30-42

Türkay, O. (2015). Çalışma yaşamının kalitesinin iş memnuniyeti ve bağlılık üzerine etkileri: seyahat acenteleri üzerine bir çalışma. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*. 22(1), 239-256.

Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi*. Alkım Yayınevi. İstanbul.

Vigoda-Gadot, E. & Kapun, D. (2005). Perceptions of politics and perceived performance in public and private organizations: a test of one model across two sectors. *Policy and Politics*, 33(2), 251-276.

<https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 9.11.2020).

<https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/osh/lantr/index.htm>,
(Erişim Tarihi: 10.11.2020)

28512 sayılı Resmî Gazete, "İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik"